

Karlstad

- PIM får inte handla om att tömma en bägare, säger Ola Henningsson, som är IT-pedagog i Karlstad kommun. Det måste vara en långvarig process om vi verkligen ska kunna släcka vår törst.

I Karlstad styr varje skola över sin egen kompetensutveckling, men man har förstås också gemensamma mål. Som ett av dem har man nu tillsammans givit sig in i PIM, en satsning som sträcker sig ända fram till 2010. Ola Henningsson, som är projektledare för satsningen, berättar att det finns ett stort engagemang för det hela just nu, men understryker också att det är viktigt att man inte bränner allt krut med en gång.

- Det här ska inte vara ett jippo som varar ett halvår, säger Ola. Det handlar om ett förhållningssätt. Vi måste bli bättre på att nå de mål vi satt upp för eleverna. Ska vi kunna göra det så måste vi också säkerställa att vår personal verkligen har den kompetens som krävs.

Enligt planerna ska samtliga pedagoger i Karlstad kommun ha nått upp till PIMs nivå 3 år 2010 och då alltså ha producerat den film om ett pedagogiskt minne som krävs för att få godkänt. Det är en bred satsning som tar sin tid. Ola menar att det långsiktiga perspektivet är bra, inte minst för att man kan svara upp mot de pedagoger som tycker att de har alltför lite tid för att ge sig in i någonting nytt.

- PIM får inte handla om att tömma en bägare, säger han. Det måste vara en långvarig process om vi verkligen ska kunna släcka vår törst. Det är dock inte så enkelt att struparna skulle vara tillfredsställda bara för att alla i kommunen nått upp till nivå 3, menar Ola. Han vill inte luta sig tillbaka med ett sådant mål.

- För mig handlar inte PIM om att klara examinationen på en viss nivå. Det handlar om att lära sig arbeta med tekniken tillsammans med eleverna, att se till att faktiskt tillämpa kunskapen ute i klassrummen, säger han.

Olas egen nivå 3-film i PIM handlar just om hur han insåg vikten av elevernas eget deltagande i läroprocessen. I filmen berättar han om hur han producerade ett multimedialt studiematerial om fåglar för att stimulera sina elever i naturundervisningen. Intresset visade sig dock vara föga större än det varit inför de traditionella läromedlen. När Ola en tid senare istället lät eleverna själva vara med och producera ett liknande material exploderade engagemanget i klassen.

- Eleverna måste få känna att de har möjlighet att påverka innehållet i det som skapas, att de äger själva processen. Bästa sättet att nå dit tror jag är att använda redskap som eleverna är vana vid, och IT har ju redan en central roll i ungdomarnas vardag, säger Ola.

Karlstad kommun har sedan länge ingått i ett samarbete med Jönköping, Halmstad, Gotland, Linköping och Täby där man träffas regelbundet och

diskuterar IT-utvecklingsfrågor. Det var också genom Jönköping, som agerat pilotkommun för den nationella PIM-satsningen, som Ola och de andra i Karlstad fick upp ögonen för projektet. Ola berättar att PIM kom som ett brev på posten. Man hade just färdigställt en undersökning i kommunen om vilken kompetens som efterfrågades, en undersökning som var en del av EU:s kompetensutvecklingsprojekt Växtkraft – Mål 3. Ute på skolorna hade det visat sig att en av de mest efterlängta sakerna var just en bredare IT-utbildning.

- Vi visste alltså att det fanns en stark önskan, att pedagogerna verkligen ville ha IT-kompetens. Och nästan allt det som efterfrågats av dem rymdes inom PIM, säger Ola.

En annan viktig förutsättning som fick Karlstads kommun att känna att de kunde ge sig in i PIM direkt var att de arbetat mycket för att "säkra" skolornas datorer, att man visste att tekniken fungerade.

- Om man inte är en eldsjäl så använder man inte datorn om den riskerar att strula, säger Ola. Men vi var helt enkelt redo som organisation. Det kommer i och för sig krävas en större tillgång på datorer och annan teknik i längden, men vi är på väg dit redan.

I Karlstad har man valt att utbilda en PIM-examinator för varje skolområde, sammanlagt nitton stycken i nuläget. Ola berättar att arbetet kommit igång väl i samtliga områden. Studiedagar avsätts till PIM och på många ställen tillämpas de nya kunskaperna alltmer ute i klassrummen. Det är en bred satsning som sträcker sig från förskolan upp till gymnasiet. Till en början hade Ola en tanke om att man kanske skulle sätta upp olika mål för pedagoger i olika årskurser, men han ångrade sig.

- Nej, vi måste helt enkelt sikta på nivå 3 för alla. Det är där man lär sig att använda tekniken tillsammans med eleverna och det är ju det som är vårt huvudsakliga mål, säger han.

Att satsningen på PIM kommer att slå väl ut i Karlstad är Ola säker på. Han säger sig ha märkt att tonen i kurserna tilltalar de allra flesta.

- Det som är så bra med PIM är att det passar alla, både de på nivå 5 och de som är helt gröna. Den lättsamma tonen i materialet är väldigt inbjudande och jag tror att det får många nybörjare att slappna av. De som tidigare gömt sig för tekniken vågar nu prova på, först kanske i lugn och ro hemma, men sedan också tillsammans med andra.

Just nu pågår en undersökning i Jönköping om hur nybörjarnas kunskaper egentligen förbättras genom ett deltagande i PIM.

- Jag är fullständigt övertygad om att undersökningen kommer ge ett positivt resultat, avslutar Ola.

Nils Sundberg

Uddevalla

I Uddevalla har man kommit en bra bit i sin PIM-satsning. Ett hundratal pedagoger har redan klarat kraven för Nivå 3 och ytterligare hundra är på god väg att nå målet.

Det är PIM-gala i Göteborg och Britt-Inger Berntsson är på plats tillsammans med ett antal kollegor från sin kommun. Britt-Inger är IT-chef för barn- och utbildningsförvaltningen i kommunen och berättar att hon med åren kommit att bli allergisk mot många IT-utbildningsprojekt, men att PIM erbjuder någonting nytt.

- Jag vill kunna se nyttan med en sån här satsning med en gång. Det gör jag med PIM. Det man lär sig här kan användas direkt ute i klassrummen.

Britt-Inger menar att det i liknande utbildningsprojekt tidigare alltid funnits ett omvandlingssteg från det tekniska till det pedagogiska, att man tvingats läsa sig till instruktioner för program utan att kanske ens förstå hur de sedan ska kunna användas i undervisningen. De utspridda kurserna i har ofta också varit svåra att finna, dyra och komplicerade att ta till sig.

- Men PIM är gjort av pedagoger, för pedagoger, säger Britt-Inger. Materialet är proffsigt ur en pedagogisk synvinkel. Det är lätt att förstå vad man ska göra och som deltagare inser man nyttan med sina nya kunskaper med en gång. Det ges praktiska tips och idéer hela tiden, säger hon. Att kunskapen är så konkret och lätt att tillämpa tror Britt-Inger är den viktigaste anledningen till att alla pedagoger hon pratat med hittills varit positivt inställda, trots att utbildningen tagit längre tid än väntat för många. Framför allt är det de som inte använt sig så mycket av datorer tidigare som fått tillbringa en hel del timmar vid skärmen.

- I början tar det här kanske lite mer tid än vad det ger, men när man väl kommer över tröskeln så får man tillbaka så oerhört mycket, både i kunskap och tid, menar Britt-Inger. Snart kan man ta hjälp av varandra, låna varandras starters och instruktionsfilmer och på ett enkelt sätt sköta sin administration. Detta spar tid som man istället kan tillbringa med eleverna.

I Uddevalla har man blivit så övertygad om PIMs fördelar att man tycker det är synd att kursen bara ska erbjudas för pedagoger.

- Jag tycker det är fel att säga att PIM ska vara till för några speciella. Det ger en baskunskap som alla måste ha, säger Britt-Inger.

Nu har kommunen därför valt att bredda perspektiven. Bland annat är det planerat att all förvaltningspersonal ska erbjudas fortbildning inom IT. Britt-Inger menar att många av dem ännu inte är tillräckligt kunniga.

- Jag tycker till exempel att en tjänsteman idag måste kunna göra en Powerpoint-presentation för att marknadsföra sina projekt och sin organisation, säger hon.

En annan stor utmaning är att man bestämt att satsningen ska innefatta även kommunens skolläda, något som Britt-Inger tycker ska bli extra kul.

- Jag ser verkligen fram emot det första föräldramötet där rektorn gjort en

Photostory, ler hon.

Det har även gjorts försök i Uddevalla där skoleleverna själva får prova på PIMs kurser, i första hand på gymnasienivå. Det är på det hela taget gymnasiet som fått gå lite i bräschen för satsningen här, något som Britt-Inger tror är unikt.

- Det var väl inte ens tänkt att de skulle delta från början. Men jag hade, precis innan PIM lanserades nationellt, fått en förfrågan från gymnasiet om vad som kunde göras för att skynda på kompetensutvecklingen där. Det hela sammanföll perfekt.

Introduktionen av PIM väckte ett enormt intresse, över 110 lärare kom till första genomgången trots att man bara gått ut med ett allmänt upprop via mail. Förutom Mikael Iselow från Myndigheten för Skolutveckling var även förvaltningschefen på plats för att visa att detta var något som kommunen tog på allvar. Och Britt-Inger berättar att entusiasmen från deltagarna var överväldigande, trots att man inte ens börjat prata om vilken ersättning som var möjlig att hämta ut för engagemanget.

- Nu är det bestämt att alla ska få två dagars nedsättning av sin kompetensutveckling som kompensation, men det var det ingen som pratade om då. Och ingen har protesterat efteråt heller, trots att det krävs mycket mer tid än två dagar för de som är nybörjare, säger hon.

Ett hundratal pedagoger i Uddevalla är alltså redan examinerade på nivå 3 och ett hundratal till är inne i systemet. Enligt planerna ska samtliga lärare på gymnasiet vara färdiga våren 2008 och inom två till tre år ska 60-80% av kommunens pedagoger ha nått sitt mål. Och får man tro Britt-Inger så är de allra flesta på gång och hungriga.

- Jag hade lätt kunnat utbilda 20 handledare till här. Det är som en explosion, som lövsprickningen i björkarnas stad Umeå, säger hon med ett stort leende.

Och den stora entusiasm som alltså just nu frodas värmligt i Uddevalla hoppas Britt-Inger kunna dela med sig av i så stor utsträckning som möjligt. Våren ska spridas över landet är det tänkt. Redan nu är det bestämt att samtliga nivå 3-filmer som produceras i Uddevalla ska läggas ut på kommunens hemsida för allmän beskådan. Detta är något som Britt-Inger också efterfrågar nationellt.

- Det jag önskar från PIM fortsättningsvis är ett större utbyte mellan kommunerna. De vore fantastiskt om vi kunde bjussa varandra på vårt material och våra erfarenheter. Jag tror det kan ge jättemycket impulser. Politikerna i Uddevalla har också föreslagit att även eleverna ska få ett större utrymme att dela med sig av sina digitala alster. På sikt är det tänkt att det ska vara ungdomarna själva som producerar den offentliga presentationen av sin egen skola. Detta ska ske en gång per termin.

- Det blir intressant att se om kommunen klarar av det, säger Britt-Inger. Kommer eleverna verkligen att säga det vi vill veta? Skolorna kommer ju säkert visas upp från många fler olika vinklar, säkert även kritiska ibland. Det är oerhört spännande att det inte är så tillrättalagt.

Nils Sundberg

Praktisk IT- och mediekompetens

Ystad

- Det viktigaste är att barnen läser böcker! Knappast den vanligaste frasen från en IT-förespråkare, men Joachim Thornström säger det så fort han får en chans. Sedan ett halvår tillbaka är han ansvarig för PIM-satsningen i Ystad.

Joachim Thornström sitter i personalrummet på Norreportskolan och berättar om sig själv, om hur han tidigare var grundskollärare men nu arbetar som IT-pedagog på förvaltningen i Ystad. Hans djupa engagemang för den IT-pedagogiska utvecklingen i kommunen lyser igenom i kroppsspråk och tonlägen.

- För mig handlar det om att kvalitén på undervisningen måste bli bättre, säger han. Det kommer den att bli om eleverna själva får känna sig delaktiga i den. Vi måste föda deras engagemang. Att integrera de digitala verktygen, som redan hör till vardagen för de flesta ungdomar, tror Joachim är livsnödvändigt i denna process.

Eleverna måste få skapa i medieformer som de själva kan relatera till, menar han. Det lockar dem att dela med sig av sina egna erfarenheter och påverka undervisningen.

- De har så mycket som de vill berätta, bara de får göra det på sitt sätt. Att få ge uttryck för sin egen historia, sina egna tankar, är bra både för självkänslan och språkutvecklingen.

För Joachim är medium som film, bildberättelser, presentationer i Power Point och inspelad musik att betrakta som språk i lika hög grad som det skrivna och lästa.

- Samhället har blivit så medifierat, säger han. Sajter som Lunarstorm och YouTube är oerhört betydande för kommunikationen idag. De är en viktig del av elevernas språk. Jag tycker det är dags att vi pedagoger också lär oss det språket. Även i läroplanen understryks ju nödvändigheten av ett mångfaldigt språkbegrepp i skolan, men Joachim tycker att detta är riktlinjer som hittills har efterföljts dåligt.

- Livet består av så många olika delar. Det tar vi inte hänsyn till i undervisningen idag, säger han. Herregud, det finns så stora möjligheter med det här som vi inte får gå miste om.

Joachims tilltro till IT-verktygen är alltså stark, men det är inte tekniken i sig som fascinerar honom i första hand utan dess pedagogiska effekter – möjligheten till en utveckling av berättandet och fantasin. Men naturligtvis, understryker han, kan man ju inte, om man tror på mångfalden, vilja att de nya verktygen ska slå ut alla andra.

- Jag säger väldigt ofta att det är viktigt att barnen läser böcker. Folk brukar bli förvånade över att just jag påpekar det, men det är självklart för mig att läsande och skrivande alltjämt är helt grundläggande i skolan. Man måste kunna förstå en dagstidning, skriva brev i sitt arbete, bli inspirerad av berättelserna i böcker.

På frågan om inte de ljud- och bildbaserade medierna, som eleverna så lätt verkar ta till sig, riskerar att slå ut de mer tidskrävande, som till exempel

just böcker, svarar Joachim att det handlar om en medvetenhet från pedagogernas sida.

- Det finns så många olika former av berättande som är användbara i olika sammanhang. Vi måste erbjuda eleverna alla, men också vara professionella nog att kunna göra valen tillsammans med dem.

Hittills har det funnits en stor okunskap, menar Joachim, som gör att de IT-verktyg som finns på nästan alla skolor idag för sällan erbjuds eleverna. Och de pedagoger som vill använda IT-verktyg tycker att det finns för få.

- En lärare som är rädd för, eller inte behärskar IT kommer heller aldrig överväga att använda det i undervisningen, säger han.

Sedan ett halvår tillbaka satsar Ystads kommun därför på PIM, något som Joachim hoppas ska förändra situationen från grunden.

Lotta Wickman är idrottslärare på Norreportskolan. Hon tillhör den första omgången av PIM-studenter i Ystad. Här har man satt upp som mål att samtliga pedagoger i kommunen ska ha nått upp till PIMs nivå 3 inom en femårsperiod. Lotta är positiv till den breda satsningen.

- För mig handlar det om att bli tvingad till att våga, säger hon. Det har varit jätteskönt. Nu när jag kommit en första bit på väg så ser jag att det finns världens möjligheter med det här.

Lotta berättar att många kollegor blivit förvånade över att hon som idrottslärare varit så snabb med att kasta sig in i PIM. De har inte förstått vad IT skulle kunna ha med idrott och hälsa att göra.

- Men det är klart idrottslärarna ska med i det här också, säger Lotta. Vi kan dokumentera vår verksamhet och göra snygga presentationer. Vi kan inspirera eleverna med digitala uppstarter inför nya teman. Och inte minst i hälsodelen, som är mer teoretisk, finns stora användningsområden.

PIM-satsningen i Ystad påbörjades i november 2006 med att man lät utbilda sex examinatorer, som nu är i full gång med att själva stödja och examinera sina kollegor. Joachim Thornström är jätteglad över att cheferna på förvaltningen valt att satsa på ett hundraprocentigt deltagande.

- De gör både eleverna, pedagogerna och hela kommunen en stor tjänst, menar han.

De konkreta kunskaperna från PIM har redan börjat få ett stort genomslag ute i kommunens klassrum. I de yngre åren arbetar man främst med Word och pedagogiska program. Man arbetar även efter en metod lanserad av norrmannen Arne Trageton, där eleverna i tidig ålder använder tangentbordet istället för pennan för att lära sig läsa och skriva. Högre upp i årskurserna använder man bland annat PhotoStory och PowerPoint. På högstadiet är det än så länge framför allt NO-lärarna som visat störst intresse, men detta är något som Joachim hoppas snart ska förändras.

- Jag förstår inte riktigt varför inte lärarna i till exempel SO, svenska och bild är mer inne på det här. Användningsområdena är ju nästan obegränsade i deras ämnen, säger han.

Lotta Wickman, Camilla Andersson och Joachim Thornström

Reaktionerna från de pedagoger som introducerats för PIM har, enligt Joachim, överlag varit mycket positiva. Camilla Andersson är IT-samordnare och matte/no-lärare på Norreportskolan och en av de första sex examinatorer som kommunen låtit utbilda. Camilla berättar att PIM visat sig fungera utmärkt både för dem som är nybörjare och för dem som har mer erfarenhet sedan tidigare, som hon själv.

- Jag var rätt säker på många av de här programmen sedan tidigare, men jag lärde mig ändå hela tiden nya saker, genvägar man kunde ta och så. Jag fick mängder av små tips som gjorde det lättare att hantera programmen, berättar hon.

Joachim säger att också han är imponerad över vilken bredd PIM har i sitt tilltal. Han tycker sig aldrig tidigare ha stött på en utbildning som ligger på så rätt nivå för så många.

- De måste verkligen ha ansträngt sig för att få det så tydligt och kortfattat som möjligt. Kan inte de personer som skapat PIM även göra våra läromedel i skolan, om vi nu ska ha några? frågar han med ett leende.

Nils Sundberg